

KULTTUURISTA PUHETTA DEITTAAMISESTA

Saila Poutiainen, sailap@comm.umass.edu, Department of Communication, University of Massachusetts

Dating eli amerikkalainen parisuhteen aloittamisen vaihe tai tila on suosittu interpersonaalisen viestinnän tutkimuksen aihe. Artikkelissa esitetään, että *dating* on kulttuurinen konstruktio ja käsite. Väitettä perustellaan sekä tarkastelemalla amerikkalaiseen interpersonaalisen viestinnän tutkimuskirjallisuuteen sisäänrakentuneita käsitteitä suhteista, viestinnästä ja ihmisenä olemisesta että vertaamalla näitä suomalaisten naisten haastattelupuheeseen. Käsitteen kulttuurisidonnaisuus tulisi ottaa huomioon tehtäessä yleistyksiä ja teoreettisia konstruktioita romanttisista suhteista sekä sovellettaessa amerikkalaista tutkimustietoa suomalaisten parisuhteiden kuvaamiseen.

Avainsanat: interpersonaalinen viestintä, parisuhde, dating, kulttuuri.

ALUKSI

Amerikkalaisissa televisiosarjoissa ja elokuvissa esiintyvät parisuhteen aloittamisen heteronormatiiviset konventiot, strategiat ja vaiheet ovat suomalaisille varsin tuttuja. Kuva voisi olla vaikkapa seuraava: Mies rohkeutta kerättyään pyytää naisen ravintolaan syömään ja noutaa naisen lauantai-iltana tämän kotoa. Illallisen aikana mies ja nainen juttelevat paljon ja kertovat itsestään erilaisia asioita. Mies maksaa ravintolalaskun. Illan päätteeksi mies vie naisen kotiin ja ulko-ovella neuvotellaan hyvänyöntöivotuksen muodosta.

Parisuhteen aloittaminen, tässä tapauksessa erityisesti käsite *dating*, on kulttuurinen ilmiö. Tarkastelen esityksessäni erilaisia ilmauksia tai puhetapoja parisuhteen aloittamisesta, erityisesti *deittaamisesta*, sekä ilmauksiin sisäänrakennettuja kulttuurisia käsityksiä ihmisten välisistä suhteista, viestinnästä ja ihmisenä olemisesta. Esitän, että interpersonaalisen viestinnän tutkimuksessa

(tai muissa lähtitieteiden tutkimuksessa) tulisi tarkkaan harkita miten amerikkalaisessa tutkimuksessa esitetyjä malleja voidaan soveltaa suomalaisen parisuhteen aloittamisen kuvaamiseen tai selittämiseen.

Varaan tässä artikkelissa sanan *deittaaminen*, kursivoituna, tarkoittamaan suomenkielistä käännoästä sanalle *dating* sekä *deitti* sanan tarkoittamaan käännoästä sanalle *date*. Kun kuvaan suomalaisten toimintaa tai suomen puhkeielistä ilmausta, kirjoitan sanat deittaaminen ja deitti ilman kursivointia.

TIEDOLLISET LÄHTÖKOHDAT

Tie kulttuuristen käsitysten ja ihmissuhteiden välillä on vielä varsin tuntematon. Näin todetessaan Kristine Fitch (1998:3), kolumbialaisten interpersonaalista viestintää ja interpersonaalisen viestinnän ideologiaa tutkinut viestinnän etnografi tarkoittaa sitä, ettei interpersonaalisen viestinnän tutkimuksessa ole vielä riittävästi pohdittu ihmissuhteiden kulttuurisia ilmenemismuotoja ja merkityksiä. Huomio ei ole uusi. David Schneider (1976) – tutkiessaan perhesuhteisiin viittaavia termejä – päätyi toteamaan tai pikeminkin varoittamaan, ettei kirjoittajan tai

tutkijan omia kulttuurisia malleja ja käsityksiä tulisi käyttää universaaleina ”teorioina” maailman järjestyksestä. Meidän on siis otettava huomioon tutkittavan puhelukulttuurin jäsenten käsitykset tutkiessamme esimerkiksi romanttista rakkautta ja ihmissuhteita. Tämän lisäksi tutkijan on tunnistettava omat kulttuuriset ja/tai ideologiset käsityksensä. Schneiderin omin sanoin (1976:220):

”It is natives’ cultures we are studying, not our own theory. It is the natives’ multiple conceptions, the natives’ various views, the natives’ definitions, the many native meanings that are at issue. ... it is not the same as the analyst’s theoretically constructed view of the native culture, nor should the analysis of culture be confused with the culture being analyzed.”

Schneiderin (1976:220) esittämä toivomus on haaste valtaosalle interpersonaalisen viestinnän tutkimusta: viestintää, sen prosesseja tai ilmiöitä koskevia yleistyksiä tehdään samaa puhelukulttuuria edustavan tutkijan ja tutkittavien yhteisesti ymmärtämien kokemusten ja merkitysten pohjalta sen sijaan, että tutkija tunnistaisi käyttämiensä mallien tutkimuskäsitteiden kulttuurisuuden.

Pari- tai perhesuhteisiin viittaavien termien lisäksi kulttuurisiksi konstruktioiksi on viestinnän tutkimuksessa esitetty muun muassa termejä ”communication” (Katriel & Philipsen, 1981/1990), ”the self” ja ”relationship” (Carbaugh, 1989), jotka kaikki ovat interpersonaalisen viestinnän keskeisiä käsitteitä. Suhteiden ja viestinnän lisäksi myös romanttisen rakkauden tunteella on kulttuuriset kasvot (Jankowiak, 1995: 4), eikä romanttista rakkautta, seurustelusta tai deittaamisesta puhumattakaan, voida pitää universaalina. Jankowiak (1995:1-13) tutki 166 kuvausta eri kulttuureista ja niistä vain 148:ssa ilmeni käsitteitä ja käsityksiä romanttisesta rakkaudesta.

Tarkastellessani romanttisten parisuhteiden

muodostumista lähdän oletuksesta, että ihmissuhteet muodostuvat vuorovaikutuksessa ja vuorovaikutuksesta. Ihmissuhteita uudelleen tuotetaan ei vain suhteen osapuolten välisessä vuorovaikutuksessa vaan myös puheessa suhteesta. Duck ja Pond (1989, viitattu artikkelissa Sprecher & Duck, 1994) ovat todenneet, että puhumisen perusolemus tai ydin liittyy ihmissuhteiden perusolemukseen, ja he kehottavat tutkijoita lähestymään suhteiden tutkimusta tarkastelemalla suhteessa olevien ihmisten puhetta suhteestaan.

Nojaudun tutkimuksessani viestinnän etnografian tieteellis-filosofis-metodologiseen näkökulmaan (viestinnän etnografian ohjelmallisesta kehityksestä ja tiivistyksistä ks. erityisesti Hymes, 1967; Carbaugh, 1995; Leeds-Hurwitz, 2005; Philipsen, 1987). Viestinnän etnografiassa tavoitteena on toisaalta tiedollisesti tarkastella ylipäättään viestinnän ja kulttuurin välistä suhdetta ja toisaalta kuvata viestinnän kulttuurisuutta yksityiskohtaisin esimerkein.

Viestintätyyli, -tilanne, -teko tai -muoto voidaan määrittää kulttuuriseksi tai kulttuurisesti merkittäväksi, kun viestintä- tai puheyhteisön jäsenet yhteisesti tunnistavat ja ymmärtävät sen ja/tai kun yhteisön jäsenillä on ainakin periaatteessa mahdollisuus osallistua siihen (Carbaugh, 1988). Viestinnän kulttuurisia piirteitä voidaan kuvata verbaalisessa ja nonverbaalisessa viestinnässä, kirjoitetussa ja puhutussa kielessä sekä niin sanotuissa luonnollisissa viestintätilanteissa että metapuheessa (tai metaviestinnässä). Viime kädessä viestinnän etnografian keskeisin sitoumus on nostaa huomion kohteeksi tarkasteltavan yhteisön jäsenten eli natiivien ääni, heidän viestintätapansa ja -muotonsa sekä heidän itse niille antamat tai niissä esille tulevat merkitykset. Nimenomaan näistä lähtökohdista on aiemmin tarkasteltu vieraillessa käytyjä kahvipöytäkeskusteluja ja niissä eri keinoin uudelleen tuotettuja sosiaalisten

suhteiden merkityksiä (Poutiainen, 2004) sekä suomalaisia virallisia esiintymistilanteita ja niissä eri tavoin ilmenevää asiallisuutta tai sen vaatimusta (Wilkins, 2005).

DATING INTERPERSONAALISEN VIESTINNÄN TUTKIMUKSESSA

Parisuhteen aloittaminen, jota englanninkielisessä kirjallisuudessa kuvataan lähes rinnakkain sanoilla *courtship* tai *courting*, *romantic relationship initiation* ja *dating*, on yksi interpersonaalisen viestinnän suosituista tutkimuskohteista. Yllättävää kyllä, amerikkalainen interpersonaalisen viestinnän tutkimus ei kovin perusteellisesti vastaa siihen, mitä sanalla *dating* tarkoitetaan tai mitä tai millaista se on. Kirjoittajat olettavat lukijoidensa ymmärtävän ja tunnistavan kuvaamansa suhteen ja viestinnän.

Tarkastellessani lähemmin interpersonaalisen viestinnän tutkimuksia totesin, että *deittaaminen* on niissä joko romanttisen parisuhteen operationaalistus, ajallinen rajaus tietynlaisen viestinnän tarkastelulle tai viestinnän konteksti. Kuten interpersonaalisen viestinnän valtavirtatutkimus, myös *deittaamisen* tutkimus on pääasiassa empirististä. Tiedon intressinä on ennustaminen ja toiminnan kausaalinen selittäminen. *Deittaamisen* tutkimuksessa on kysytty: Miten parisuhde tyyppillisesti etenee? Millainen viestintä on tyyppillistä romanttisen parisuhteen eri vaiheissa tai tasoilla? Miten erilaiset viestintästrategiat altistavat suhteen tiettyyn kehityssuuntaan? Näihin kysymyksiin on esitetty vastauksia tutkimalla nuoria, valkoisia, keskiluokkaisia, fyysisesti ja psyykkisesti hyväkuntoisia, koulutettuja, länsimaisia aikuisia, jotka ovat tai tulevat olemaan palkkatyössä. Parisuhteiden tutkimus keskittyy siis näiden ihmisten suhteiden tavoitteisiin, ongelmiin, malleihin ja ominaispiirteisiin (Wood, 1995:563-564) ja taloudellis-poliittisiin ideologisiin näkemyk-

siin (Lannamann, 1991).

Dating-tutkimuksessa on keskitytty ainakin seuraaviin viestinnän ilmiöihin: viestintäkompetenssiin (Bell & Roloff, 1991), viestintäarkuuteen (Parks, Dindia, Adams, Berlin & Larson, 1980), epävarmuuden vähentämiseen (Gudykunst, Yang & Nishida, 1985), päätöksentekoon (O'Sullivan & Gaines, 1998) sekä viestinnän laatuun (Sprecher & Duck, 1994). Muutamissa tutkimuksissa on tarkasteltu myös kulttuureja (eli eri kansallisuuksia tai etnisiä tai rodullisia ryhmiä), kuten esimerkiksi kulttuurin vaikutusta mukautumiseen *dating*-suhteessa (Yum, 2004), kulttuurin merkitystä opiskelijanuorten suoraan tai epäsuorasti esitettyyn seksistä kieltäytymiseen *dating*-suhteessa (Goldenberg, Ginexi, Sigelman & Poppen, 1999) tai *deittaamista* muissa maissa kuin Yhdysvalloissa (esim. Pillai & Gupta, 2000). Käsitteet *intercultural dating* (esim. Martin, Bradford, Drzewiecka & Chitgopekar, 2003) ja *interracial dating* (esim. Harris & Kalbfleisch, 2000) viittaavat tutkimuksissa eri etnisiä ryhmiä edustavien yksilöiden väliseen *deittaamiseen* Yhdysvalloissa. Kirjoittajat eivät kuitenkaan eksplisiittisesti pohdi *dating*-ilmiön ja -käsitteen taustalla olevaa maailmankuvaa tai sen kulttuurisuutta.

Kun tutkimuksissa on määritelty *deittaamisen* analyysiyksiköksi tai tarkasteltavan vuorovaikutuksen tai suhteen kontekstiksi, niissä esiintyy muun muassa seuraavia ilmaisuja: *first date* (esim. Klinkenberg & Rose, 1994; Laner & Ventrone, 2000; Mongeau & Serewicz, 2004; Rose & Frieze, 1993; Sprecher & Duck, 1994), *get-acquainted date* (esim. Sprecher & Duck, 1994), *blind date* (Parks ym., 1980), *early and later dates* (esim. Alknsnis, Desmarais & Wood, 1996), *initial dating*, *casual dating* tai *serious dating* (esim. Alknsnis ym., 1996; Bookwala, 2003; Kalbfleisch, 2001; Laner & Ventrone, 2000; Sprecher & Duck, 1994). Nämä sanat tai sanaparit eivät

ole tieteellisen tiedon selittämiseen tai kuvaamiseen luotuja abstrakteja käsitteitä, vaan amerikkalaisesta arkikokemuksesta poimittuja, amerikkalaisille lukijoille tunnistettavia sanoja. Suomalainen lukija pystynee sujuvasti löytämään joillekin edellisistä englanninkielisistä sanoista suomenkielisen vastineen (esim. ”ensitreffit” tai ”sokkotreffit”), mutta ei suinkaan kaikille. *Dating*-suhteesta annettu kuvaus jää suomalaiselle, englantia taitavalle lukijalle todennäköisesti puutteelliseksi ja paikoin tunnistamattomaksi. Edellä esitellyn Schneiderin (1976) ajatuksiin viitaten, interpersonaalisen viestinnän tutkijat eivät ole tunnistaneet tai eksplikoineet käyttämiensä käsitteiden kulttuurisidonnaisuutta.

MITÄ SITTEEN OVAT *DATING* JA *DATE*?

Olen tutustunut kaikkiaan yli 90:een *deittaamista* kuvaavaan tai selittävään Yhdysvalloissa julkaistuun tieteelliseen tekstiin. Lisäksi olen haastatellut viittä hieman alle tai yli kolmenkymmenvuotiasta amerikkalaista, Uuden Englannin alueella asuvaa naista vuosina 1997-1998. Pyysin äänitetyissä haastatteluisissa naisia selittämään mitä on *dating* ja millainen tilanne tai tapahtuma on *a date*. Pyysin naisia myös kuvaamaan onnistunutta *deittiä* ja pohtimaan sitä, mistä nainen tietää olevansa *deitillä*. Lisäksi pyysin naisia selittämään Yhdysvalloissa arkikeskusteluissa kuulemani ilmaiset ”*I’ve decided not to date.*”, ”*I’m dating casually.*” ja ”*It wasn’t really a date.*”

Artikkeleiden ja haastattelupuheen perusteella *deittaamiselle* on keskeistä tunneperäinen viehätys tai vetovoima sekä romantiikka. *Deittaaminen* tai *deitti* ovat ”tiloja” tai tilaisuuksia, joissa osallistuvilla on mahdollisuus eksplisiittisesti viestiä toiveestaan romanttisen parisuhteen aloittamiseen. *Deitille* pyytäminen tulkitaan siten, että pyytjä on romanttisesti kiinnostunut toisesta tai on

kiinnostunut tutustumaan paremmin *deitille* pyydettyyn. Mahdollisen romanttisen kiinnostuksen arviointia pidetään *deitille* menemisen ensisijaisena motiivina. Arviointiin liittyy riski, joka lisää tilanteen emotionaalista ja psykologista intensiteettiä. Haastattelutavien mukaan *deitistä* tekee *deitin* se, että molemmat *deitille* osallistuvat ymmärtävät *deitille* kutsun motiivina olevan romanttisen kiinnostuksen.

Deittaaminen koostuu useista *deiteistä*. *Deitille* osallistuu kerralla vain kaksi henkilöä. Jos joukko ystäviä viettää aikaa yhdessä, kokoontumista ei tulkita *deitiksi*. Yhteisesti sovitulla *deitillä* kaksi yksilöä viettävät aikaa yhdessä, yleensä julkisella paikalla tai esimerkiksi toisen kotona. Usein kutsu *deitille* jo määrittää yhdessä tekemisen muodon (esimerkiksi ”*Would you like to get together and see a movie or something?*”)

Erityisesti ensimmäisten *deittien* toiminnassa on todettu olevan varsin ennustettava, muuttumaton ja traditionaalinen järjestys huolimatta siitä ovatko tutkimuksen kohteena olleet todelliset vai hypoteettiset *deitit* tai ventovieraiden vai jo ennestään tuttujen tapaamiset (Rose & Frieze, 1993; Laner & Ventrone, 1998, 2000). Ensimmäinen *deitti* on usein ensimmäinen pidempi yhteinen vuoroaikutustilanne (Sprecher & Duck, 1994, 391) ja romanttisen parisuhteen yksi käänne piste (Baxter & Bullis, 1986), jossa mahdollisesti siirrytään aiemmalta platoniselta tasolta romanttisemmalle. Mongeau ja Carey (1996: 210) tosin huomauttavat, ettei osallistujille välttämättä ole selvää onko ensimmäinen *deitti* tulos romanttisempaan suhteeseen siirtymisestä vai muuttuuko suhde romanttiseksi vasta *deitin* jälkeen. Haastateltujen amerikkalaisten naisen mukaan *deittaaminen* on jakso tai vaihe ennen sitoutumisvaihetta tai sitoutuneen parisuhteen ensi- tai aikainen vaihe. Romanttisen parisuhteen alkaminen vaatii lähes aina *deittaamista*, vaikka *deittaaminen* ei aina

johdakaan romanttiseen parisuhteeseen.

Vaikka *deitille* osallistuu vain kaksi henkilöä, he voivat silti olla hyvinkin tuttuja keskenään. Esimerkiksi avioparit käyvät toisinaan *deiteillä*, jotka muistuttavat suhteen alun *deittejä*. Näin he (uudelleen) tuottavat ne puitteet, joissa voimakkaita, erittäin positiivisiksi koettuja tai tärkeitä, suhteen alussa koettuja romanttisia tunteita voidaan mahdollisesti uudelleen elää tai muistella ja näin synnyttää poikkeama suhteen arkipäiväisyyteen (esimerkki 1).

Esimerkki 1

Karen: I think that dating that idea of dating represents something very particular at least for me in relationships (...) keeping this idea dating someone alive is a way of like avoiding, you know, falling into just the routines of the relationships.

DEITTAAMISEEN LIITTYVIÄ KULTTUURISIA OLETUKSIA JA ARVOJA

Kun olemassa olevaa tutkimuskirjallisuutta ja haastateltujen naisten puhetta tarkastellaan lähemmin, on niistä tulkittavissa ainakin seuraavia viestintää, suhdetta tai ihmisenä olemista koskevia oletuksia tai arvoja.

Valinnat

Haastateltujen naisten puheessa *deittaamiseen* ja *deittiin* liitetään erilaisia valintoja. Ensinnäkin nainen voi asettua valita asettuuko hän ”tilaan”, jossa *deittaaminen* on mahdollista (esimerkki 2). Myös itse *deitille* suostuminen on valinta. Lisäksi *deitin* tapahtumien ja kokemusten perusteella osapuolet päättävät tai valitsevat, ovatko he romanttisesti kiinnostuneita toisesta ja haluavatko he mahdollisesti osallistua uusille deiteille, saman tai uuden henkilön kanssa.

Esimerkki 2

Karen: I think dating is something sometimes people make themselves do, you know, that goes back to the whole psychological like, ok, I've been single for a long enough, I should date. I should put myself out there, I should take those risks, I should make movement towards meeting someone.

Naisten puheessa toistuu käsitys samasta valintoja tekevistä yksilöistä kuin Carbaugh'n (1989:41-59) kirjassa *Talking American*. Carbaugh'n (emt.) mukaan yksilö on olemukseltaan valinnanvapautaan (*”right to choose”*) hyväksikäyttävä toimija, joka ainakin osaksi valintojensa kautta luo vapautensa, oman identiteettinsä, määrää paikkansa ympäristönsään ja on myös yksilönä vastuussa sekä vapautestaan, identiteetistään että paikastaan. Näin tekee myös Karen (esimerkki 2) ilmaistessaan halunsa sijoittaa itsensä *”out there”*.

Aktiivinen toimiminen

Romanttiseen kumppaniin tutustuminen, *deittaaminen* ja *deitillä* oleminen parisuhteen saavuttamiseksi ilmenevät naisten puheessa aktiivisena ja päämäärällisinä toimintoina. *Deittien* saaminen ja toiseen osapuoleen tutustuminen nähdään tekemiseksi, jossa yksilö on aktiivinen toimija (esimerkki 3), ei esimerkiksi sivusta seuraaja tai kohtaloonsa luottaja.

Esimerkki 3

Saila: What did she mean by saying I don't wanna date?

Sara: (...) deciding not to date, well it means you're not going to actively seek people that you may or may not build relationships with (...) spend the energy, spend the time, to go on dates that may flop with the further hope that the few may blossom into a relationship that may or may not be any worth of anything than, you know, sex I mean.

Tästä lienee kysymys myös silloin, kun vaikiintuneet pariskunnat menevät *deiteille* – he omalla tekemisellään aktiivisesti palauttavat mieliin suhteen alkuvaiheen jännityksen ja romanttisen rakkauden olemuksen. Lisäksi *deitillä* toiseen tutustuminen tuotetaan puhumalla ja tasapuolisesti itsestä kertomalla (ks. myös esimerkki 4).

Tällainen puhe muistuttaa aiemmassa viestinnän kulttuurisuuden tutkimuksessa Rawlinsin (1992) sekä Katrielin ja Philipsenin (1981/1990) kuvauksia työ-metaforasta amerikkalaisessa ihmissuhdepuheessa: ystävyysuhteiden ylläpitäminen ja yleensä ihmissuhteet nähdään ajoittain työnä. Erityisesti Katriel ja Philipsen (1981/1990: 85) toteavat, että Yhdysvalloissa ihmissuhteita työestetään (*”worked on”*) tai ne saadaan toimimaan (*”made to work”*), aivan kuten koneet, sijoitukset tai panostukset. Haastateltavani (esimerkki 3) käyttikin ilmaisuja *”spend the energy, spend the time”* tai *”I should take those risks”*, jotka eivät viittaa vain työhön, vaan myös talouteen ja kustannuksiin. Romanttisen parisuhteen aloittaminen, *deittämisen*, on sekä sijoitus, riski että urakka.

Deitti nähdään aktiivisena toimintana myös puheessa *deitin* alulle saattamisesta (ks. esim. Bell & Roloff, 1991; Rowatt, Cunningham & Druen, 1999). *Deitti* pannaan usein alulle kutsumalla toinen osapuoli *deitille*. Jotta kutsun saisi tai voisi esittää, on yksilön sitä ennen usein aktiivisesti etsittävä *deittejä* (ks. esimerkki 2; ks. myös Rowatt, Cunningham & Druen, 1999). Saadakseen *deitin* yksilö voi esimerkiksi hakeutua tiettyihin tilanteisiin tai paikkoihin maksimoidakseen mahdollisuudet uusien ihmisten tapamiseen (esim. Bell & Roloff, 1991). Amerikkalaisen kulttuurisen käsityksen mukaan nainenkin voi olla *deitin* alullepanija, mutta naisen tulisi ”saada mies” ilman merkittäviä ponnistuksia (Sarch, 1993).

Viestintä subteessa

Naisten haastattelupuhe viestinnästä ja sen roolista *deittamisessa* ja romanttisen parisuhteen aloittamisessa koskettaa aiempaa tutkimusta puheen tai viestinnän merkityksestä amerikkalaisessa elämässä (esim. Carbaugh, 1989). Onnistunut viestintä on onnistuneen *deitin* edellytys ja puolestaan huonon *deitin* keskeisin indikaattori on huono tai epäonnistunut viestintä. *Deitin* yksi keskeisimmistä tavoitteista on toiseen tutustuminen, ja sen toteutumiseksi luonnollinen tapa on viettää aikaa kahdestaan ja kertoa tai paljastaa itsestään asioita (esimerkit 4 ja 5). Jos viestintä on koettu epäonnistuneeksi tai itsestä kertominen liian vähäiseksi tai epätaisesti jakautuneeksi, on todennäköistä että osapuolet pitävät *deittiä* epäonnistuneena. Sprecher ja Duck (1994) toteavat, että viestinnän laatu vaikuttaa *deittauksessa* (sekä ystävyydessä) koettuun atraktioon.

Esimerkki 4

Shelly: Because in an American context you might say well how else I'm supposed to, in what other context does it become appropriate for me to learn these things if not spending time alone together, and I think that if I'm on a date and I know it's a date, and I understand that this is the purpose, then I'm ready to reveal things in a way that otherwise I wouldn't.

Viitataan jälleen Katrielin ja Philipsenin (1981/1990:91) huomioihin suhteista ja viestinnästä suhteissa. Heidän mukaansa (emt.) amerikkalaisen kulttuurisen käsityksen mukaan suhteissa, vaikka aivan tuoreisakin, tulisi puhua ongelmista, ratkaista ne ja tyytyä saavutettuun ratkaisuun. *Deittamisessa* ”ongelmana” voidaan nähdä jonkun yhteisen löytäminen ja molemminpuolisen kiinnostuksen tunnistaminen. Nämä molemmat ”ongelmat” on ratkaistavissa puhumalla (esimerkki 5).

Esimerkki 5

Sara: Usually for me a bad date is that there's nothing to talk about. I mean for me if we don't hit it off we don't find something, we don't have to have something in common, we just have to be able to talk to each other. If we can't talk to each other, and there are a lot of silences, and neither of us knows what to say, that's a bad date.

Carbaugh (1989: 67) on pohtinut puhumisen ja itsestä kertomisen moraalista imperatiivia: hänen mukaan (emt.) kyseisessä viestinnän kulttuurisessa mallissa toimii kaksi itseä (*the self*). Viestinnällisyys mahdollistaa itsen ”antamisen” tai esittämisen toisille, ja viestinnän puute vaikuttaa siihen, millaiseksi toiset oman itsensä kokevat. Jokainen ihminen nähdään yksilönä ja yksilöllä on lähes moraalinen pakko kertoa itsestä toisille (Carbaugh, 1989: 67–68).

Oikeus onneen

Puheessa *deittaamisesta* esitetään mielestäni samanlaisia tulkintoja onnesta kuin Varennen (1977) kuvauksissa amerikkalaisesta elämästä. Varennen mukaan onnellisuus ja rakkaus yhdistävät amerikkalaisen yksilön ja yhteisön. Onnellisuus ei ole yhteisön tai tilanteen vaan yksilön ominaisuus. Yksilöiden onnellisuuden kokemuksista kannetaan yhteisöllisesti huolta. Varenne (1977: 181) ehkä hieman poleemisesti tiivistää, että onnellisuuden voi yleisesti tunnistaa kahdessa tilanteessa: kun yksilö on naimissa oikean henkilön kanssa, ja kun yksilö on sopusoinnussa kulloisenkin ympäröivän ryhmän kanssa, pitää meneillään olevasta toiminnasta ja osallistuu siihen rennosti. Edellinen kuvaus on Varennen (1977) mittavan osallistuvan havainnoinnin loppupäätelmä. Se liittyy mielestäni *deittaamisen* kuvauksiin haastatteluisa: *deittaamisen* on tarkoitus tuottaa hyvää mieltä, se pitäisi kokea iloa tuottavaksi tekemiseksi (*to have fun*).

Lisäksi *deittaamisen* lopullisena tavoitteena on avioliitto oikean henkilön kanssa. Tällöin *deittien* tavoittelu voidaan nähdä romanttisen suhteen tavoitteluna, joka on lopulta avioliiton tavoittelua, joka on onnellisuuden tavoittelua.

Amerikkalainen nainen siis *deittaa*, käy *deiteillä* ja ymmärtää maailman sellaisena, jossa parisuhteen aloittaminen tapahtuu viettämällä aikaa yhdessä, puhuen tutustumalla, itsestä kertomalla, aktiivisesti toimimalla, arvioimalla ja valintoja tekemällä. Jokaisella yksilöllä on oikeus pyrkiä onneen, ja avioliitto, johon *deittaaminen* viime kädessä voi johtaa, nähdään yhdeksi olennaiseksi onnellisuuden takaajaksi.

SUOMALAINEN NAINEN
EI DEITTAÄ

Tarkasteluni suomalaisten naisten puheesta keskittyy viiteen vuosina 1999 ja 2000 tekemääni haastatteluun. Haastatteluissa pyysin viittä hieman alle tai yli kolmenkymmenvuotiaista naista omin sanoin kuvaamaan romanttisen parisuhteen alkua. Äänitin haastattelut yhtä lukuunottamatta. Aineistona on lisäksi seitsemän 20–35-vuotiaan yliopisto-opiskelijanaisen nauhoitettu seminaarikeskustelu vuonna 2004, jossa puheenaiheena oli parisuhteen aloittaminen Suomessa. Toissijaisena aineistona ovat 15 Anna-lehden vuosina 2004–2005 ilmestynyttä juttua Näin kohtasimme -palstalla. Jokaisessa jutussa yksi tunnettu pariskunta kertoo parisuhteeseen johtaneesta kohtaamisestaan.

Suomeksi on kirjoitettu varsin vähän tieteellisiä tekstejä parisuhteen aloittamisesta. Esimerkiksi Arto-tietokannasta on löydetty kaksitoista artikkelia hakusanalla treffit: toinen liittyy kalastukseen ja toinen tähtitieteen; kummassakaan ei tarkastella romanttisia parisuhteita. Seurustelua, (romanttista) rakkautta ja parisuhteita sen sijaan on tarkastelu

useilla tieteenaloilla (esim. Hatakka, 1999; 2005; Määttä, 1997a ja 1997b; Paunonen & Suominen, 2004; Pöysä & Siikala, 1998; Tainio, 2001).

Dating-sanan kääntäminen suomeksi on hieman ongelmallista. Sanalle ei ole yhtä suoraa käännöstä. Konkreettinen esimerkki *dating*-sanan kääntämisongelmasta on Susanna Paasosen (2004: 24) erinomaisessa artikkelissa nettiromansseihin ohjeita antavista opaskirjoista ja fiktiivisistä tarinoista. Paasonen (emt.) kirjoittaa näin (alleviivaukset lisätty): ”Oppaiden kirjoittajat omaksuvat kouluttajan roolin, kuvailevat ystäviensä tai asiakkaidensa nettiseurusteluun liittyviä kokemuksia ja ongelmia ja neuvovat lukijoita parisuhdeasiantuntijoiden tapaan. Kirjoittajat vahvistavat asiantuntijuuttaan korostamalla omaa kokemustaan nettiseurustelusta: Sabol julistaa seurustelleensa 67:n Internetissä tapaamansa miehen kanssa kahden vuoden aikana. Tällaista yksityisen ja henkilökohtaisen kokemuksen ääntä voidaan pitää itseapuoppaille ominaisena auktorisointikeinona.” Paasosen (2004) alkuperäislähteessä kuvataan naisen *dating*-kokemuksia, jolloin käännöksessä kuvattu ”seurustelutiheys” saa hieman toisen sävyn: Sabol ei kahden vuoden aikana suinkaan ollut 67 miehen kanssa romanttisessa, läheisessä, eksklusiivisessa seurustelusuhteessa (jolloin keskimääräinen seurustelusuhteen kesto olisi ollut noin 10 päivää), vaan hän mitä ilmeisimmin oli kahden vuoden aikana tavannut, käynyt yhdellä tai useammalla *deitillä* 67 eri miehen kanssa. *Dating*-sanan käännös suoraan seurusteluksi johtaa siis hieman harhaan.

Mutta millä sanalla Paasosen olisi sitten pitänyt korvata käyttämänsä sana seurustelu? Jos suomalaista parisuhdetta edeltävää olemista, aikaa tai tilaa ei voida nimittää deittaamiseksi, miksi sitten? Ja miten siitä puhutaan? Olen kuullut tai lukenut käytettävän seuraavia ilmauksia: deittailu, heilastelu, hengailu,

kahvilla käyminen, kattelu, näkeminen, pyöriminen, rimpsalla käyminen, sekoilu, tapailu, treffit, törmäily tai yksinkertaisesti ”olla jotain” (esim. ”niillä on jotain”). Kun yksilön tai kahden ihmisen yhdessä kerrotaan jotakin näistä tehneen, puhuja ja kuulija olettanevat yhdessä, että kyseessä on ollut sellainen ihmissuhteen tila tai tilanne, jossa romanttisen parisuhteen ei vielä katsota alkaneeksi. Tässä ihmissuhteen vaiheessa kaksi yksilöä, molemmat tai vain jompi kumpi, mahdollisesti tuntevat romanttista kiinnostusta toista kohtaan tai toivovat romanttista (pari)suhdetta alkavaksi. Edellä luetelluista sanoista vain rimpsalla käyminen, deittailu ja treffit viittaavat erityisesti tai ensisijaisesti parisuhteisiin ja nämäkin sanat ovat puhekielen lainasanoja. Ilmeisesti suomen kielessä ei ole yhtä omaa sanaa kuvaamaan sitä, mitä *dating* kuvaa englanniksi. Suomalaiset haastateltavani ehdottivat tapailua tai treffit sopiviksi termeiksi kuvaamaan tekemistä ja olemista ennen seurustelua (esimerkki 6).

Esimerkki 6

Saila: Puhuuks suomalaiset deittaamisesta?

Elina: Ei musta puhu

Saila: Mitä ne sanoo?

Elina: No se on ehkä pikkusen vähän semmonen ongelmallinen käsite, että tapailla voidaan tai treffaillaan tai jotain, mutta mä muistan silloin ku mä Mikon kanssa rupesin niin ku tapailemaan, niin joku tuli sitte multa kysymään, että ootteeks te yhdessä ja ja mä sanoin, että me tapaillaan.

Saila: Mitä sä tarkoitat sillä?

Elina: Siis mä tarkoitan sitä, että me niin ku soitellaan toisillemme ja nähdään ja mennään elokuviin tai teatteriin tai kaljalle. Tämösiä juttuja. Muttet se oli niin ku mun kehittämä tavallaan termi siihen tilanteeseen, että se, niin ku mä sanoin Mikolle myöhemmin mä kerroin että me tapaillaan, että niin no sehän on ihan hyvin sanottu. Että sitä me ehkä tehdään.

Kiinnitän huomioni edellä luettelemieni sanojen muotoon – esimerkiksi deittailu, heilastelu, hengailu, kattelu, tapailu, treffit tai törmäily kuvaavat tekemistä, joka on toistuvaa, jatkuvaa, ehkä sattumanvaraista, ei välttämättä ennustettavaa, epämääräistäkin, leikkisää ja kevyttä tekemistä, jossa ei välttämättä ole selvää tekijää tai kohdetta, ei selvää alkua eikä selvää loppua. Anu Kantola (2005) kirjoittaa Suomen Kuvalehden kolumnissaan samanmuotoisista sanoista ja toteaa tämän muodon olevan saavuttamattomissa muilla kielillä. Lähimmäksi vastineeksi hän toteaa ne ilmaisut, joissa tekemistä kuvataan pienentävillä etuliitteillä (småskratka) tai ”prepositioilla kuten juosta ympäriinsä, around, tai sinne, tänne, hin und her, mutta silloinkin niihin tahtoo ilmestyä jotenkin kielteinen tai vähättelevä sävy”. Kantolan tulkinnan mukaan esimerkiksi istuskelu tai lauleskelu on kiireetöntä, ei negatiivista, eikä suorittamista. Tällaista lienevät myös kattelu, tapailu ja törmäilykin.

Tarkastelen seuraavaksi hieman tarkemmin ilmaisua ”kattelu” ja sen sisältämiä kulttuurisia käsityksiä viestinnästä, ihmisyydestä ja sosiaalisista suhteista. Sana ei välttämättä ole kaikille suomen murteiden puhujille tuttu, mutta katteluksi kuvaamani toiminnan tunnistaa moni. En väitä parisuhteiden alkamisen edellyttävän kattelua, enkä oleta kaikkien sitä tekevän tai tehneen.

Kattelu on viestinnän muoto tai keino. Se voi olla sekä nonverbaalista että verbaalista toimintaa. Kattelu voi myös olla mielen tila. Kysyessäni yhden haastateltavan suhdestatusta, hän totesi: ”Mä kattelen.”. Mielen tilana voidaan ajatella olevan toiveen siitä, että lähitulevaisuudessa puhujan elämässä olisi romanttinen parisuhde jonkun tietyn yksilön kanssa tai vain yleisesti. Kattelu voi kohdistua yhteen henkilöön (”olen katellu yhtä työkaveria”) tai yleiseen olemiseen (”ei, en seurustele, mä kattelen”). Liittyipä kattuun puhetta tai

ei, se on keino hankkia tietoa kattelun kohteesta ja mahdollisesta molemminpuolisen romanttisen kiinnostuksen olemassaolosta (esimerkki 7).

Esimerkki 7

Saila: Jotkut naiset puhuu kattelemisesta ja tarkkailemisesta.

Susanna: Nii joo. Jos se on mahdollista. Aivan.

Saila: Ootko sä itte tehny semmosta.

Susanna: Just jossain työpaikkaympäristössä että sitä niinku kiinnostuu ja siinä on se ulkonäkö mikä vaikuttaa. Onpas kivannäkönen. Joo kyl se on totta. Ja sitä seuraa kenen kanssa se liikkuu ja onks se tietysti varattu ja tota onks se hirveen flirtti ja tota

Kattelu on myös tekemistä: naiset kertovat ”pitävänsä silmänsä auki”, ”tarkkailevansa mahdollisuuksia” tai seurailevansa jotakin tiettyä henkilöä. Kattelu ilmeisesti päättyy tarpeettomana – joko mahdollista parisuhdetta edistetään tapailemalla tai muulla toiminnalla tai kattelijan kiinnostus päättyy suoraan tai epäsuorasti todettuun vastakiinnostuksen puuttumiseen. Minna (esimerkki 8) kuvasi kattelua (tarkkailua, vakoilemista), joka kesti poikkeuksellisen pitkään.

Esimerkki 8

Saila: Miten te tapasitte?

Minna: Siis sillai mulla oli puhenainen

Saila: Välytysmies

Minna: Nii. Et olin mä paljon puoltoista vuotta vakoillu miten tää Tuula käyttäytyy tai miten on ja kävi sit samois paikoissa ja sitten sinä iltana ku mä näin sen vihdoon yksin että sillä ei ollu sitä yhtä ystävää mukana niin sitte mä yhdelle Jonnalle vaan puhuin, että voi että toi on ihana tai jotain niin sit se vaan meni puhuu sille tavallaan. ...

Saila: Missä paikoissa te näitte?

Minna: No diskoissa. Ja sithän mä näin sitä aamuisin metrossa (...) me aina osuttiin sitte. (...)

Saila: (...) sinä aikana ku te tarkkailitte, ni te ette sinä aikana ees puhunu?

Minna: Ei. Eikä edes tervehditty.

Saila: Mutta luuleksä että se tiesi että sä tarkkailet?

Minna: Joo. Siis kyllä se kuulemma huomaa tai sillai (...) mutta kyllä mäki tavallaan huomasin, että seki kiinnitti huomiota muhun.

Saila: Mistä sen huomaa?

Minna: Siitä ku se katteli ja nii ai ja hakeutu ehkä sillai että näköetäisyydelle. Että kyllä se on niin suunnitelmallista. Mut sehän olis ennen ku me tavattiin ni se olis tullu juttelemaan mulle itte jo mutta mä olin kuulemma nin vihasen ku myrskyn merkki ku mä luulin että sillä siinä oli jotain muuta.

Katteluun voi liittyä myös kiinnostuksen osoitusta. Erään haastateltavan mukaan se voi tapahtua esimerkiksi työpaikalla toisen seuraan hakeutumalla, järjestämällä itsensä toiselle esitellyksi, sen jälkeen moikkailemalla, kahville menemällä, tuijottelemalla ja hymyilemällä. Tiedon kerääminen kiinnostavasta yksilöstä ja oman romanttisen kiinnostuksen arviointi voi tapahtua siis huomioita tekemällä, kaukaa tarkkailemalla ja katselemalla. En silti oleta katsomisen olevan yhtä riittävää suhteen toisen osapuolen sopivuuden määrittämiseen kuin Siikalan kuvaamissa savolaisissa ”katsojaisissa” 1950-luvulla. Siikalan (1998, 172) mukaan ”Pohjois-Savossa lähetettiin tyttöjä ... naapuripitäjien sukulaistaloihin näytille, vanhan emännän suojiin. Potentiaalisille sulhasehdokkaille lähetettiin vierailusta sana ja kehoitettiin ’katsomaan’ tyttöjoukosta omansa.” Kattelussa ja katsojaisissa molemmissa on kyse näkemisestä, katsomisesta tai katselemisesta kulttuurisesti hyväksyttävänä ja riittävänä viestinnän keinona.

Tarkastelemassani aineistossa, myös kattelun kuvauksissa, korostuu mielestäni itsenäisyyden arvo, joka liittyy yleensä kasvojen, mutta erityisesti positiivisten kasvojen säilyt-

tämiseen (Brown & Levinson, 1978) sekä yleensä suomalaisen kulttuurin keskeiseen itsenäisyyden tai autonomisuuden arvostukseen. Suomalaiselle puhekulttuurille merkittäväksi piirteeksi on ehdotettu negatiivisten kasvojen säilyttämistä (Salo-Lee, 1993), toisin sanoen oman tilan, päätöksenteon ja koskemattomuuden säilyttämistä. Toisaalta positiivisten kasvojen säilyttäminen on erityisesti uhattuna hylkäämisen tai kieltämisen puheteoissa, joiden painoarvo suomalaisessa puhekulttuurissa voi olla merkittävä. Siten kiinnostuksen ilmaiseminen, kun se sisältää mahdollisuuden torjutuksi tulemisesta, saa erityisen painoarvon ja se tulee tehdä varoen, puhujan positiiviset ja negatiiviset kasvot säilyttäen. Erityisesti kiinnostuksen ilmaisemisesta kertoessaan haastattelemani naiset kuvasivat ”toisesta roikkumisen” tai ”perässä juoksemisen” olevan sellaista, jota haluttiin välttää, kuten Susanna esimerkissä 9.

Esimerkki 9

Susanna: Mulla ainaki on henkilökohtaisesti semmonen hirvee ylpeys, että minä en kenenkään perässä juokse ja jos ne ei osota sitä [kiinnostusta] ni olkoon sitte.

Ruut kuvasi suhdettaan mieheen, jonka kanssa kertoi ”esiseurustelewansa” sanoen, että ”mä en haluu, että se saa tietää sitä [että olen vieläkin kiinnostunut], en todellakaan halua, koska se olis kauheen nöyryyttävää, koska roikkua roikkua vaan toisessa koko ajan”. Elina (esimerkki 10) puolestaan näkee liian innokkuuden liittyvän epätoivoisuuden tulkintoihin.

Esimerkki 10

Elina: Ja jos se toinen on tavallaan liian innokas niin sekään ei oo hyvä. Että sitte tuntuu, että ehkä se on vähän valtajuttuki, että sitte jos toinen on kauheen innokas, niin tuntuu, että ittellä on liikaa valtaa ja se on paljastanu korttinsa (...) en oo liian epätoivonen, en oo epä-

toivonen saadakseni sut, vaan että olen tässä ja olen kiinnostunut, mutta en ole mitenkään (...) se saattaa säilyttää sen toisen vielä kaiken kukkuraksi jos kauheen innokas.

Tulkintani mukaan *dating*-sanaa vastaavan ilmauksen puuttuminen suomen kielestä sekä tapa puhua seurustelua edeltävästä toiminnasta ja olemisesta epäselvin, hämärin ja leikkisin sanoin liittyä edellä tulkittuun toiveeseen ilmaista kiinnostustaan hienovaraisesti tai varovasti. Kuten esimerkeissä 7 ja 8 ilmenee, kiinnostuksen osoittaminen, oli se sitten verbaalista tai "vain" nonverbaalista, saattaa olla epäselvää. Ääneen tai selvästi ilmaistu romanttinen kiinnostus voi saattaa osapuolet epätasa-arvoiseen ei-toivottuun tilanteeseen. Tasa-arvoisuuden ideaalin taustalla on mielestäni oletus yksilöstä, joka on riippumaton, omilla ehdoillaan toimiva. Kun yksilöt nähdään tasaväkisinä tai tasa-vertaisina, jommankumman osapuolen liika innokkuus, ilmiselvyys tai riippuvaisuus rikkoo toivotun tasapuolisuuden. Kun kiinnostuksen osoitus tai tilanteen määrittely on epämääräistä, on perääntyminen (esimerkiksi oman kiinnostuksen kieltäminen) mahdollista positiiviset kasvot eli autonomisuus säilyttäen. Näin positiivisten kasvojen menettämisen uhkaan liittyy itsenäisyyden tai autonomisuuden menettämisen uhka.

LOPUKSI

Tutkimuksessa on tarkasteltu eräiden noin kolmenkymmenvuotiaiden amerikkalaisten ja suomalaisten naisten puhetta ja tuotu esiin niitä yhteyksiä joita puheella on aiempiin amerikkalaista ja suomalaista puhe-kulttuuria kuvaaviin tutkimuksiin. Vaikka tutkimuksessa onkin asetettu rinnakkain eräiden amerikkalaisten ja suomalaisten naisten puhe, tulisi tutkimuksesta vetää vain varovaisia yleisempiä johtopäätöksiä amerikkalaisen ja suomalaisen puhekulttuurin eroista.

Kun vertaan tutkimukseen haastattelemi- eni suomalaisten ja amerikkalaisten naisten puhetta, nousee esiin kolme merkittävää eroa. Ensinnäkin, haastatellut suomalaiset naiset toivat esiin itsenäisyyden säilyttämisen merkityksen osana parisuhteen aloittamista. On mahdollista, että amerikkalaisilta naisilta kysyttäessä itsenäisyys ja autonomisuus ovat heillekin tärkeitä arvoja ja kokemuksia, mutta tässä tutkimuksessa ne korostuivat suomalaisten naisten puheessa.

Toiseksi, amerikkalaisten naisten *dating*-kuvauksissa korostettiin viestintää, puhumisen määrää ja puheen sisältöä. Amerikkalainen nainen näkee kasvotusten puhumisen ja itsestä kertomisen tarkoituksenmukaisena, tehokkaana ja kenties ainoanakin keinona tutustua kumppaniin ja saada selville mahdollinen romanttinen kiinnostus. Suomalaisten naisten kuvaukset eivät korostetusti keskittyneet puhumiseen – haastattelemi- eni suomalaisten naisten puheessa kasvokainen tapaaminen ja puhuminen eivät ole aivan yhtä ehdottomia tai korvaamattomia romanttisen suhteen aloittamisessa. Tiedon hankkiminen toisesta osapuolesta voi tapahtua esimerkiksi kattelemalla.

Kolmanneksi, suomalaisten naisten mielestä parisuhteen aloittamisen kuvaaminen on vaikeaa ja haastateltavat totesivat, ettei parisuhde ala aina samalla tavalla (tai se voi alkaa niin monella tavalla). Suomalaisten naisten puheessa seurustelua edeltävä aika tai tila kuvattiin epäselvänä, ei-rajallisena ja vaikeasti tulkittavana. Amerikkalaisten naisten puheessa (sekä intepersonaalisen viestinnän kirjallisuudessa) puolestaan huomioni kiinnittyi *deittaamisen* ja *deitin* yleisesti tunnistettuun ja toistettuun rakenteeseen. Amerikkalainen nainen näkee parisuhdetta edeltävän ajan, tilan, tapaamisen, tekemisen ja/tai viestinnän strukturoituna, sisältäen erilaisia yhteisesti tunnistettuja ja ymmärrettyjä merkkejä ja niiden merkityksiä.

Tarkastelemissani aineistoissa näyttäisi olevan myös yhteneväisyyksiä. Interpersonaalisen viestinnän tutkimuksessa kirjoitetaan *deittaamisen* vaiheista tai *deittaussubteiden* vaiheista (ks. esim. Rose & Frieze, 1993; Sarch, 1993), ja myös haastattelemani naiset, sekä amerikkalaiset että suomalaiset, kuvaavat romanttisen kiinnostuksen ja suhteen etenemisen tapahtuvaksi vaiheittain tai asteittain. Jonkin vaiheen katsotaan edeltävän toista tai jostakin vaiheesta siirrytään seuraavaan. Vaiheiden tai tasojen määrästä ja määritelmistä, niiden ilmenemisestä yksityisesti tai julkisesti, niiden välillä liikkumisesta tai suhteen muuttumisesta eri tasoilla ei kuitenkaan voida esittää universaaleja oletuksia.

Olen tutkimuksellani halunnut osoittaa, että amerikkalaisessa interpersonaalisen viestinnän kirjallisuudessa tarkasteltu *deittaaminen* on kulttuurinen käsite ja käsitys. Amerikkalaista tutkimustietoa rooleista, skripteistä, odotuksista ja verbaalisen viestinnän tärkeydestä parisuhteen tai seurustelun aloittamisessa tulisi soveltaa varovasti, jos lainkaan. Tiedollisesti ei mielestäni ole aiheellista tai mahdollista kysyä esimerkiksi millaista on suomalainen *deittaaminen* verrattuna amerikkalaiseen.

Suomalaiset naiset kuitenkin puhuvat deittaamisesta kattelun, hengailun, tapailun tai törmäilyn ohella. Viime aikoina, tutkimushaastatteluideni tekemisen jälkeen, suomen kielessä ovat yleistyneet sanat deittaaminen, deittailu ja deitti. Sanoja käytetään myös tieteellisissä teksteissä (kts. Paunonen & Suominen, 2004). En kuitenkaan usko, että amerikkalaisten naisten kuvaama *deittaaminen* olisi sellaisenaan tullut osaksi suomalaista elämää. Näennäisesti samanlaisen toiminnan taustalla olevat kulttuuriset käsityksemme ihmissuhteista, miehestä ja naisesta, rakkaudesta sekä odotetusta tai onnistuneesta vuorovaikutuksesta eivät ole muuttuneet amerikkalaisiksi. Interpersonaalisen viestinnän tutkimuksen yhtenä tehtävänä ja

haasteena on edelleen sekä tutkijoiden että tutkittavien kulttuurisen maailmankuvan tunnistaminen ja tunnustaminen.

KIRJALLISUUS

- Alksnis, C., Desmarais, S. & Wood, E. (1996). Gender differences in scripts for different types of dates. *Sex Roles*, **34**, 321-336.
- Baxter, L. & Bullis, C. (1986). Turning points in the development of romantic relationships. *Human Communication Research*, **12**, 469-493.
- Bell, R.A. & Roloff, M.E. (1991). Making a love connection: loneliness and communication competence in the dating marketplace. *Communication Quarterly*, **39**, 58-74.
- Bookwala, J. (2003). Being "single and unattached": the role of adult attachment styles. *Journal of Applied Social Psychology*, **33**, 1564-1571.
- Brown, P. & Levinson, S. (1978). *Politeness. Some universals in language use*. London: Cambridge University Press.
- Carbaugh, D. (1988). Comments on "culture" in communication inquiry. *Communication Reports*, **1**, 38-41
- Carbaugh, D. (1989). *Talking American: Cultural discourses on Donahue*. Norwood, NJ: Ablex.
- Carbaugh, D. (1995). The ethnographic communication theory of Philipsen and associates. Teoksessa D.P. Cushman & B. Kovacic (toim.), *Watershed research traditions in human communication theory*, (s. 269-297). Albany, NY: SUNY Press.
- Duck, S. & Pond, K. (1989). Friends, Romans, countrymen, lend me your retrospective data: rhetoric and reality in personal relationships. *Review of Personality and Social Psychology*, **10**, 3-27.
- Fitch, K. (1998). *Speaking relationally: Culture, communication, and interpersonal connection*. New York, NY: Guildford Press.
- Goldenberg, J.L., Ginexi, E.M., Sigelman, C.K. & Poppen, P.J. (1999). Just say no: Japanese and American style of refusing unwanted sexual advances. *Journal of Applied Social Psychology*, **29**, 889-903.
- Gudykunst, W.B., Yang, S.-M., Nishida, T. (1985). A cross-cultural test of uncertainty

- reduction theory: comparisons of acquaintances, friends, and dating relationships in Japan, Korea, and the United States. *Human Communication Research*, **11**, 407-456.
- Harris, T. & Kalbfleisch, P. (2000). Interracial dating: the implications of race for initiating a romantic relationship. *Howard Journal of Communication*, **11**, 49-65.
- Hatakka, M. (1999). Seurustelun skeeman tulkinta ja individualismin diskurssi. *Nuorisotutkimus*, **3**, 3-12.
- Hatakka, M. (2005). *Heteronormatiivinen parisuhde. Kulttuurisen mallin rakenne ja merkitys kahden suomalaisen omaelämäkerta-aineiston valossa*. Folkloristiikan julkaisematon lisensiaatintutkielma. Kulttuurintutkimuksen laitos. Helsingin yliopisto.
- Hymes, D. (1967). Models of the interaction of language and social setting. *Journal of Social Issues*, **23**, 8-28.
- Jankowiak, W. (1995). Introduction. Teoksessa W. Jankowiak (toim.), *Romantic Passion. A Universal Experience?*, (s. 1-19). New York, NY: Columbia University Press.
- Kalbfleisch, P. (2001). Deceptive message intent and relational quality. *Journal of Language and Social Psychology*, **20**, 214-233.
- Kantola, A. (2005). Pykälistä 353 ja 1498. *Suomen Kuvalehti*, **30**, 61.
- Katriel, T. & Philipsen, G. (1981/1990). "What we need is communication": "Communication" as a cultural category in some American speech. Teoksessa D. Carbaugh (toim.), *Cultural Communication and Intercultural Contact*, (s. 77-93). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Klinkenberg, D. & Rose, S. (1994). Dating scripts of gay men and lesbians. *Journal of Homosexuality*, **26**, 23-35.
- Laner, M. & Ventrone, N. (1998). Egalitarian daters/traditionalist dates. *Journal of Family Issues*, **19**, 468-478.
- Laner, M. & Ventrone, N. (2000). Dating scripts revisited. *Journal of Family Issues*, **21**, 488-501.
- Lannamann, J.W. (1991). Interpersonal communication research as ideological practice. *Communication Theory*, **1**, 179-203.
- Leeds-Hurwitz, W. (2005). Ethnography. Teoksessa K.L. Fitch & R.E. Sanders (toim.), *Handbook of Language and Social Interaction*, (s. 327-353). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Martin, J.N., Bradford, L.J., Drzewiecka, J.A. & Chitgopekar, A.S. (2003). Intercultural dating patterns among young white U.S. Americans: Have they changed in the past 20 years? *Howard Journal of Communication*, **14**, 53-74.
- Mongeau, P.A. & Carey, C.M. (1996). Who's wooing whom II? An experimental investigation of date-initiation and expectancy violation. *Western Journal of Communication*, **60**, 195-213.
- Mongeau, P.A. & Serewicz, M.C.M. (2004). Goals for cross-sex first dates: identification, measurement, and the influence of contextual factors. *Communication Monographs*, **71**, 121-148.
- Määttä, K. (1997a). *Miten rakkaussuhde kehittyy ja säilyy*. III osa. Lapin yliopiston kasvatustieteellisiä julkaisuja B 23.
- Määttä, K. (1997b). *Mitä tapahtuu kun rakastuu? Rakastumisprosessi korkeakouluopiskelijoiden, tutkimustiedon ja runoilijoiden näkökulmasta*. IV osa. Lapin yliopiston kasvatustieteellisiä julkaisuja B 25.
- O'Sullivan, L. & Gaines, M.E. (1998). Decision-making in college students' heterosexual dating relationships: ambivalence about engaging in sexual activity. *Journal of Social and Personal Relationships*, **15**, 347-364.
- Paasonen, S. (2004). Sääntöjä Marsille ja Venukselle. Nettiromanssin sukupuolitetut käsitteelliset. Teoksessa U. Paunonen & J. Suominen (toim.), *Digirakkaus*, (s. 23-34). Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen laitoksen julkaisuja II. Turun yliopisto.
- Parks, M.R., Dindia, K., Adams, K., Berlin, E. & Larson, K. (1980). Communication apprehension and student dating patterns. A replication and extension. *Communication Quarterly*, **28**, 3-9.
- Paunonen, U. & Suominen, J. (toim.) (2004). *Digirakkaus*. Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen laitoksen julkaisuja II. Turun yliopisto.
- Philipsen, G. (1987). The prospect for cultural communication. Teoksessa L. Kincaid (toim.), *Communication theory: Eastern and Western perspectives*, (s. 245-254). Orlando, FL: Academic Press
- Pillai, V.K. & Gupta, R. (2000). Modeling sexual activity among schoolgirls in Zambia. *Journal of Family Issues*, **21**, 170-191.

- Poutiainen, S. (2004). Vieras on hyvä ja ottaa. Vuorovaikutusta kahvipöydässä. Teoksessa M. Knuuttila, J. Pöysä & T. Saarinen (toim.), *Suulla ja kielellä. Tulkintoja ruuasta*, (s. 176-191). Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Pöysä, J. & Siikala, A.-L. (1998). *Amor, genus & familia. Kirjoituksia kansanperinteestä*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Rose, S. & Frieze, I.H. (1993). Young singles' contemporary dating scripts. *Sex Roles*, **28**, 499-509.
- Rowatt, W.C., Cunningham, M.R. & Druen, P.B. (1999). Lying to get a date: the effect of facial physical attractiveness on the willingness to deceive prospective dating partners. *Journal of Social and Personal Relationships*, **16**, 209-223.
- Salo-Lee, L. (1993). "Teillä on kaunis nappi" – small talk: tyhjänpuhumista vai mielekästä viestintää. Teoksessa J. Lehtonen (toim.), *Kulttuurien kohtaaminen. Näkökulmia kulttuurienväliseen viestintään* (s. 77-90). Viestintätieteiden laitoksen julkaisuja no. 9. Jyväskylän yliopisto.
- Sarch, A. (1993). Making the connection: single women's use of the telephone in dating relationships with men. *Journal of Communication*, **43**, 128-45.
- Schneider, D. (1976). Notes towards a theory of culture. Teoksessa K.Basso & H. Selby (toim.), *Meaning in anthropology*, (s. 197-220). Albuquerque, NM: University of New Mexico press.
- Siikala, A.-L. (1998). Oliko savolaisilla tunteita? Teoksessa J. Pöysä & A.-L. Siikala (toim.), *Amor, genus & familia. Kirjoituksia kansanperinteestä*, (s. 165-192). Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Sprecher, S. & Duck, S. (1994). Sweet talk: the importance of perceived communication for romantic and friendship attraction experienced during a get-acquainted date. *Personal and Social Psychology Bulletin*, **20**, 391-400.
- Wilkins, R. (2005). The optimal form: Inadequacies and excessiveness within the asiallinen (matter of fact) nonverbal style in public and civic settings in Finland. *Journal of Communication*, **55**, 383-401.
- Wood, J.T. (1995). The part is not the whole: weaving diversity into the study of relationships. *Journal of Social and Personal Relationships*, **12**, 563-567.
- Tainio, L. (2001). *Puhuvan naisen paikka. Sukupuoli kulttuurisena kategoriana kielenkäytössä*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Yum, Y.-O. (2004). Culture and self-constituted as predictors of responses to accommodative dilemmas in dating relationships. *Journal of Social & Personal Relationships*, **21**, 817-837.

CULTURAL TALK ABOUT DATING

Dating, the stage or space in American romantic relationships, is a popular theme in interpersonal communication research. This article makes the claim that *dating* is a cultural construct and concept. The claim is supported by two means: 1) by examining the perceptions of relationships, communication, and personhood that are imbedded in the American interpersonal communication research literature as well as in the American women's interview talk, and 2) by comparing these perceptions on the Finnish women's interview talk. The cultural meanings of dating should be acknowledged when making generalizations and building theoretical constructs on romantic relationships, as well as in applying American research results in describing Finnish romantic relationships.

Keywords: interpersonal communication, romantic relationships, dating, culture.